

בתי המשפט

ת"ע 8383-03-13
 ת"ע 18973-11-13
 ת"ע 22080-11-12

בית משפט לענייני משפחה
 מחוז תל אביב

בפני **כב' השופטת שפרה גליק** תאריך: **22 אפריל 2014**

בעניין: **צוואת המנוחה א.ח ז"ל**

התובעים:

1. א.כ.
 2. י.כ.
 ע"י ב"כ עו"ד שיעה

נגד

הנתבעים:

1. נ.ח.ס.
 ע"י ב"כ עו"ד ליכט פטרן
 2. האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב, משרדי ממשלה
 ע"י ב"כ עו"ד פולוס

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הירושה, תשכ"ה-1965](#): סע' 49, [68\(ב\)](#), [68 ב](#)

[תקנות הירושה, תשנ"ח-1998](#): סע' 8

מיני-רציו:

* הוכחת קיומה של צוואה ע"י העתק תותר במקרים חריגים, בהם הוכח כי היתה צוואה מקורית אך המקור הושמד "בדרך שאין בה כדי לבטל את הצוואה" או שאי אפשר להגיש אותו מסיבה אחרת. על המבקש להוכיח שעשה מאמץ סביר לאתר את הצוואה המקורית וכן את צורתה המדוייקת של הצוואה, תוכנה והוראותיה הענייניות ברמה גבוהה של פירוט. כל מקרה ייבחן לפי נסיבותיו.

* ירושה – צוואה – הוכחתה

הכרעה בבקשת מבקשי צו לקיום צוואה להתיר הוכחתה של הצוואה ע"י העתק בהתאם להוראות סעיף 68(ב) לחוק הירושה. לטענת התובעים, הצוואה המקורית הוגשה לרשם לענייני ירושה ולאחר שהעובר התיק לביהמ"ש "נעלמה" הצוואה מהתיק.

ביהמ"ש לענייני משפחה דחה את הבקשה (וכתוצאה מכך את התביעה) מהטעמים הבאים:

סעיף 68(ב) לחוק הירושה קובע כי דרך המלך להוכחת קיומה של צוואה, למעט צוואה בעל פה, היא בהגשת הצוואה המקורית. אולם, בהתקיים נסיבות מיוחדות, תותר הוכחת קיומה של צוואה בהגשת העתק, "או באופן אחר", מקום בו אותה צוואה הושמדה בדרך שאינה מבטלת אותה, או שאי אפשר להגיש אותה מסיבה אחרת. בהתאם לפסיקה, על המבקש להוכיח קיומה של צוואה באמצעות ראיה משנית, עליו להוכיח כי נעשה מאמץ סביר לאתר את הצוואה המקורית, ואף על פי כן הצוואה לא נמצאה

(מבלי שיש צורך להצביע על האופן המדוייק בו היא אבדה). בנוסף, עליו להוכיח גם את צורתה המדוייקת, תוכנה והוראותיה הענייניות ברמה גבוהה של פירוט. כל מקרה ייבחן לפי נסיבותיו.

במקרה דנא נקבע כי כלל לא הייתה בפני הרשם, ולא בתיק ביהמ"ש צוואה מקורית וכי התובעים כשלו להוכיח שקידה סבירה בחיפוש אחר העותק המקורי של הצוואה. במצב זה, משהתובעים לא הוכיחו, כי היה מקור לצוואה, משלא הוכח כי המקור הושמד "בדרך שאין בה כדי לבטל את הצוואה" ובהעדר הוכחה שהתובעים עשו מאמצים סבירים לחפש את העותק המקורי של הצוואה – אין מקום לדון בשאלה של קבילות ראיית המשנה והוכחת הצוואה ע"י העתקה הצילומי, ודין התביעה להידחות.

ביהמ"ש מוסיף, כי התובעים אף לא עמדו בתנאי הנוסף שענייננו הוכחת תוכנה של הצוואה הנטענת בצורה "ברורה ומדוייקת". שכן גם לפי גרסתם הצוואה הנטענת הנחילה את הרכוש של המנוחה לבתם של התובעים, אשר נפטרה לפני המנוחה, ולפיכך, אינה יכולה להיחשב כזוכה עפ"י הצוואה, ממילא בצוואה הנטענת נכתב, כי ההנחלה היא לבתם של התובעים "לרפואתה וסיוע לבני ביתה" ומי שאינה יורשת עפ"י הצוואה לא יכולה גם "לסייע לבני ביתה".

פסק דין

עניינו של פסק הדין אשר בפניי, הוא הכרעה בתביעת התובעים להתיר הוכחתה של צוואה ע"י העתק בהתאם להוראות [סעיף 68\(ב\) לחוק הירושה](#) תשכ"ה-1965.

הרקע:

1. התובעים הגישו בקשה לקיום צוואת המנוחה א.ח. (להלן: "המנוחה") מיום 21.05.03. בקשה זו היא נשוא ת"ע 18973-11-12 וההתנגדות לצוואה זו היא נשוא ת"ע 22080-11-12.
2. למנוחה הייתה גם צוואה מוקדמת יותר משנת 97 והבקשה לקיומה היא נשוא ת"ע 18658-11-12 וההתנגדות לה היא נשוא ת"ע 22060-11-12 (להלן: "תיקי העיזבון").
3. במהלך קדם המשפט בתיקי העיזבון ביום 05.02.13 הודיעה ב"כ הנתבעים כי היא לא ראתה את הצוואה המקורית, וב"כ התובעים בתיק שלפני אמר "הצוואה המקורית הוגשה בחודש נובמבר לתיק בית המשפט. הצוואה נמצאה בבית ההורים באזור אוקטובר והיא הוגשה לתיק בית המשפט" (ראה עמוד 2 לפרוטוקול בתיקי העיזבון שורות 11-12).
- בסופו של יום, קבעתי בהחלטתי, כי "בנסיבות העניין, ... אתן הזדמנות לב"כ המבקשים, להוכיח טענתו, כי יש צוואה מקורית וכי הוגשה לבית המשפט" (ראה החלטתי בעמוד 3 לפרוטוקול הדיון בתיקי העיזבונות).
4. זה הרקע להגשת התובענה בה אני עוסקת במסגרת פסק דיני.

5. מובן מאליו, שאם אעתר לבקשה ניתן יהיה לברר את הבקשה לקיום הצוואה המאוחרת וההתנגדות לה, ואם אדחה הבקשה, אדחה גם את הבקשה לקיום הצוואה המאוחרת, ואפנה לברור הבקשה לקיום הצוואה המוקדמת וההתנגדות לה.

תמצית טענות התובעים:

6. התובעים טוענים בתביעתם, כי ביום 09.10.12 הם הגישו לרשם לענייני ירושה את הצוואה המקורית אשר הותירה המנוחה מיום 21.05.03. לטענתם "לצוואה המקורית צורפה הודעה על הגשת הצוואה המקורית, וכן תצהיר המבקש 1, מר א.כ., אשר הסביר בתצהירו את נסיבות מציאתה".

7. עוד טענו התובעים, כי ביום 28.01.13 שלח בא כוחם, את התובע 1 "לברר לגבי אישור מבית המשפט לענייני משפחה, לעניין קבלת הצוואה המקורית". התובע שוחח לבדו עם א. במזכירות בית המשפט וביקש את התיק, משקיבל את התיק נכח התובע, כי אכן הייתה הצוואה המקורית בתיק, והוא אף ביקש מאורן (פקיד בית המשפט) שיגיש אישור על כך כי הצוואה המקורית נמצאת בתיק, אך הפקיד סירב לתת לו אישור כזה.

8. התובעים טענו, כי בעקבות הדיון שהתקיים בפני בתיקי העזבונות ב- 05.02.13, התגלה להם, כי הצוואה המקורית אינה נמצאת בתיק בית המשפט.

9. לטענתם של התובעים, לאחר מספר שעות של בדיקות וחיפושים במזכירות ובארכיב בית המשפט, הם איתרו, יחד עם מזכירות בית המשפט את ההודעה שהגיש בא כוחם לרשם לענייני ירושה בדבר צירוף הצוואה המקורית, לטענתם "מההודעה ניתן לראות בבירור כי האפוטרופוס הכללי קיבל אף הוא את ההודעה" שהגיש בא כוחם.

10. התובעים הוסיפו וטענו, כי הם הגישו תלונה במשטרת ישראל בעקבות היעלמות הצוואה, ולטענתם "אין לתת פרס לכל דיכפין אשר יכול להגיע למזכירות בית המשפט ולהוציא מתיק בית המשפט את הצוואה המקורית מבלי שיש פיקוח ו/או בדיקה מי לקח את התיק לעיון, וזאת בניגוד להוראות בתי המשפט השונים".

11. בנסיבות אלה ביקשו התובעים, כי אעתר לבקשתם להוכיח את הצוואה באמצעות העתקה.

תמצית טענות הנתבעים:

12. הנתבע 1 התנגד לבקשה.

13. לטענת הנתבע 1, התובעים אינם מתיימרים אפילו בבקשתם, לעמוד בתנאי [סעיף 68\(ב\)](#) [לחוק הירושה](#) השתכ"ה-1965. לטענתו, התובעים מתארים תיאור עובדתי שאינו נתמך בתצהיר של עדים חיצוניים, עליהם מתבססת הבקשה.

14. הנתבע 1 הוסיף, כי התובעים מתעלמים לחלוטין, מהחלטת הרשם לענייני ירושה מיום 30.10.12, הקובעת מפורשות כי לא צורף המקור לצוואה מיום 21.05.03.
15. הנתבע 1 יחדיו עם הנתבעים 2 ו-3 הם אחייני בעלה המנוח של המנוחה, אשר נפטר בשנת 1994 והם היורשים של המנוחה עפ"י הצוואה משנת 1997. התובעים הינם הוריה של ילדה שהיא היורשת עפ"י המסמך המתיימר להיות צוואה משנת 2003, וילדה זו הלכה לעולמה עוד בטרם נפטרה המנוחה, והעדויות לצוואה הן האימהות של התובעים אשר אף הן אינן בין החיים.
16. ביום 21.08.12 הגישו התובעים לרשם לענייני ירושה את הבקשה לקיום צוואת המנוחה מיום 21.05.03 אולם לבקשה זו לא צורף המקור של הצוואה, בבקשה הוצהר, כי "**המקור נשאר בידי המורשה**" ולא ניתן כל הסבר היכן נמצא ההעתק, והאם נעשה ניסיון כלשהו למצוא את המקור.
17. עוד הוסיף הנתבע 1, כי התובעים הגישו בקשה לרשם לענייני ירושה לקבלת העתק הצוואה. בתצהיר נלווה לבקשה, עלה לראשונה שאחת העדות לצוואה הינם אם התובעת אשר הלכה לעולמה, וכי לה היה העתק של הצוואה. עוד עלה לראשונה, ובניגוד לאמור בבקשה לצו קיום צוואה, כי היורשת הינם בתם של התובעים, אשר הלכה לעולמה.
18. ביום 10.10.12 (ולא ביום 09.10.12 כפי שטענה התובעים בבקשה) הגישו התובעים לרשם לענייני ירושה "**הודעה על צירוף צוואה מקורית לצו קיום הצוואה מיום 21.05.03**". גם לבקשה זו לא צורף צילום הצוואה, אך למרות זאת ביום 30.10.12 ניתנה החלטת הרשם לענייני ירושה בה ציין, כי לבקשה צורף צילום הצוואה. המסקנה הפשוטה לטענת הנתבע, היא שכבוד הרשם לענייני ירושה **לא ראה את הצוואה המקורית**, כאשר העביר את התיק לבית המשפט, ואין זה אפשרי אם כך, שהרשם העביר את הצוואה המקורית לבית המשפט, וכי הצוואה הונחה בתיק בית המשפט, מהסיבה הפשוטה, שהיא לא הייתה לפניו כאשר העביר את התיק.
19. הנתבע 1 הוסיף בכתב הגנתו, כי האשמה בגניבה היא האשמה חמורה ביותר, ומן הראוי שמי שטוען טענה כזאת ידאג לבסס אותה היטב ובמקרה שלפנינו לא ניתן למצוא עדות אחת, פרט לזו של התובע עצמו, המציינת, כי מישהו ראה את הצוואה המקורית בתיק בית המשפט.
20. הנתבע 1 הוסיף, כי לאור נסיבות העניין, הטענות של התובעים חסרות כל היגיון, ומעלות חשד כבד לזיוף הצוואה, כך למשל במסמך המכונה צוואה, לא הוכן מראש מקום לחתימת

המצווה, הגם שמדובר במסמך שלכאורה נערך ע"י עורך דין. עוד ציין הנתבע, כי ישנן 2 חותמות שונות של עורך דין מבלי שיהיה בכך כל צורך. הנתבע אף צירף להגנתו חו"ד גרפולוגית הקובעת, כי יש אפשרות שהצוואה מזוייפת.

21. הנתבע 1 הוסיף וציין, כי עפ"י הוראות [סעיף 49 לחוק הירושה](#) תשכ"ה-1965 ממילא זוכה שמת לפני המצווה, ממילא אינו בחזקת יורש, וכך ממילא הצוואה מיום 21.05.03 חסרת כל יורשים ודינה להתבטל.

מבוא דיני:

22. ביום 25.03.14 התקיים דיון הוכחות, הצדדים נחקרו על תצהיריהם. אציין, כי ב"כ היועמ"ש התייצב לדיון עפ"י הוראתי.

23. עתה משסיכמו הצדדים טיעוניהם ניתן פסק דיני.

דיון:

הכלל המשפטי:

24. הוראת [סעיף 68\(ב\) לחוק הירושה](#) תשכ"ה-1965 קובעות לאמור:

"צוואה, למעט צוואה בעל פה, טעונה הוכחה בהגשת המקור; הוכח שהמקור נשמד בדרך או בנסיבות שאין בהן כדי לבטל את הצוואה, או שאי-אפשר להגיש את המקור, רשאי בית המשפט להתיר הוכחת הצוואה בהגשת העתק או באופן אחר".

25. הפסיקה קבעה בעניין הוראות אלה, כי:

"... דרך המלך להוכחת קיומה של צוואה היא בדרך של הגשת הצוואה המקורית. יחד עם זאת, בהתקיים נסיבות מיוחדות, התיר המחוקק את הוכחת קיומה של צוואה בדרך אחרת..."

... הסעיף הנ"ל (סעיף 68ב' [לחוק הירושה](#) – ש.ג.) קובע איפוא שניתן להוכיח קיומה של צוואה בהגשת העתק, "או באופן אחר", מקום בו אותה צוואה הושמדה בדרך שאינה מבטלת אותה, או שאי אפשר להגיש אותה מסיבה אחרת. כיצד יש ליישם סעיף זה? בניגוד לדיני הראיות הרגילים, בדיני צוואות חל "כלל הראייה הטובה ביותר", לא רק ביחס להוכחת תוכנה של הצוואה, אלא גם ביחס להוכחת עצם קיומה של הצוואה.

משום כך, בכדי לקבל היתר מבית המשפט להציג ראיות משניות לשם הוכחת קיומה של צוואה, יש קודם כל להראות, כי מדובר בהיעדר יכולת להגיש את הצוואה עצמה, קרי: יש להורות כי נעשה מאמץ סביר לאתר

את הצוואה המקורית, ואף על פי כן הצוואה לא נמצאה (מבלי שיש צורך להצביע על האופן המדוייק בו היא אבדה).

(ראו: [ע"א 178/63 בן טובים נ' דוייק פ"ד כ \(1\) 113 \(1966\)](#); [ע"א 551/83](#) קלפנר נ' בניאל (לא פורסם) [פורסם בנבו] 11.12.85).

יודגש, כי על המבקש להוכיח את קיומה של צוואה, להוכיח גם את צורתה המדוייקת, תוכנה והוראותיה הענייניות ברמה גבוהה של פירוט (ראו: [ת"ע \(ת"א\) 16220/00](#) חורי נ' אשכנזי (לא פורסם) [פורסם בנבו] 23.06.03)..."

(ראו: [ע"א 483/80 רוזנפלד נ' קלפנר פ"ד ל"ז \(3\) 552 \(1983\)](#); [ע"א 4182/90 רענני נ' רענני פ"ד מ"ן \(4\) 348 \(1992\)](#)).

ראו [בע"מ 11116/08 פלוני נ' אלמוני \(15.07.12\)](#) (פורסם במאגר "נבו") מפי כבוד השופט ח' מלצר בעמוד 25.

26. הפסיקה הוסיפה ודנה גם בעניין הנטל הרובץ על מי שמבקש לקיים צוואה על יסוד העתק ממנה, וכך קבע כבוד הנשיא שמגר בע"א [4182/90 רענני נ' רענני פ"ד מ"ן \(4\) 348 \(1992\)](#):

"המחוקק ומחוקק המשנה בעקבותיו, ייחסו חשיבות רבה להוכחת הצוואה ע"י הגשת המסמך המקורי דווקא, לגבי הוכחתה של הצוואה, אין הולכים על פי דיני הראיות הרגילים, המבחינים בין הוכחת תוכנו של מסמך לבין הוכחת עצם קיומו, אלא הכלל הוא, כי תמיד יוגש מקור הצוואה, ורק אם הוכיח המבקש, כי המקור נשמד בנסיבות המתוארות בסעיף 68(ב) לחוק או כי אי אפשר להגישו, רשאי בית המשפט בהגשת העתק או בדרך אחרת, מקובל עליי, שאין לתחום מילים אלה במבחן צר ודווקני, אלא יש לבחון כל מקרה לפי נסיבותיו".

ראו: ע"א [\(מרכז\) 1304/04 ועמ"ש \(מרכז\) 2183-09-07](#) עמרני עמי נ' בכור חנה (02.01.08) (פורסם במאגר "נבו").

27. עתה משמצויידת אני בכללי המשפט, אגש לבדוק את התשתית הראייתית שהונחה בפני, ועד כמה עולה היא בקנה אחד, עם הכללים המשפטיים.

מן הכלל אל הפרט:

28. מבדיקת התשתית הראייתית שהונחה בפניי, עולה המסקנה, שאין בידי לקבל את טענת התובע, כי מקור הצוואה הוגש לרשם לענייני ירושה.
להלן אפרט הטעמים למסקנתי:

28.1 הרשם לענייני ירושה העביר את התיק לבית המשפט (מספר תיק הרשם 164176),

וציין במכתב הלוואי בתאריך 30.10.12 כדלקמן:

"לבקשה צורף צילום הצוואה, מתאריך 21.05.03 לא צורף מקור הצוואה, לטענת המבקשים, לא הצליחו למצוא את מקור הצוואה, העתק הצוואה שצורף לא אומת כ"העתק מתאים למקור".

דברים אלה מדברים בעד עצמם, וסותרים את טענת התובעים, שלכאורה ביום 10.10.12 צירפו את הצוואה המקורית מ-2003 לתיק הרשם.

בשולי דברים אלה, אציין, כי בתיק הרשם נמצאה מופקדת צוואת המנוחה מ-1997, ובמכתבו המעביר את התיק לבית המשפט, הרשם ציין עובדה זו.

28.2 אומנם בא כוח התובעים, שיגר מכתב אל הרשם לענייני ירושה ביום 10.10.12, ואכן מכתב זה נושא חותמת "נתקבל" של הרשם לענייני ירושה, אולם, אין חותמת של הרשם, על העתק ו/או צילום של הצוואה, ואין כל מסמך רשמי של הרשם לענייני ירושה המאשר קבלת הצוואה המקורית.

יצוין, כי [תקנה 8 לתקנות הירושה](#) תשנ"ח-1998, מחייבת, כי דבר מסירה של צוואה יירשם במירשם הארצי וכי המסמך האמור יישמר בדרך שנשמרות צוואות מופקדות.

28.3 התובע טען בחקירתו הנגדית, כי בעת שמסר את הצוואה המקורית למשרדי הרשם לענייני ירושה ניתנה לו חותמת "נתקבל" על העתק הצוואה המקורית, ראו חקירתו הנגדית של התובע עמוד 18 שורות 24-29 מהן אצטט להלן:

"ש: נתנו לך טופס הפקדת צוואה?
ת: מסרתי את זה במו ידיי את הצוואה המקורית עם חותמת נתקבל ומסרתי לרועי.
ש: החותמת שקיבלת היתה על המכתב של העו"ד שכתב או על הצוואה.
ת: הגשתי גם צוואה וגם מכתב.
ש: איפה היתה חותמת המתקבל?
ת: הוא שלח אותי עם שני טפסים אחד עם הצוואה ואחד שאני צריך להחזיר לו.
ש: האם קיבלת חותמת על צוואה?
ת: כן".

אם אכן אלה היו פני הדברים, כי אז לא הוצגה בפני הצוואה (או עותק שלה) עליה ניתנה חותמת "נתקבל" במשרדי הרשם לענייני ירושה, הוצג בפני רק מכתב הלוואי של בא כוח התובעים שעליו ניתנה החותמת "נתקבל".

29. המסקנה, העולה מן המקובץ – לרשם לענייני ירושה לא הוגשה הצוואה המקורית, ולא בכדי כתב הרשם לענייני ירושה, כי לא נמצא בתיק הצוואה המקורית וכי צולם רק צילום הצוואה.

30. למעשה אם לא הייתה צוואה מקורית בפני הרשם לענייני ירושה לכאורה, ניתן היה לסיים כבר כאן את התיק, אלא שהתובע הרחיק עדותו וטען, כי הוא ראה בתיק בית המשפט את הצוואה המקורית וזו נעלמה מן התיק. ואולם אומר מיד, שגם טענה זו אין בדי לקבל, וזאת כפי שאפרט להלן:

30.1 בתביעתו טען התובע כך:

- "2. ביום 28.1.13 שלח הח"מ, את המבקש מס' 1 לברר לגבי אישור מבית המשפט לענייני משפחה, לעניין קבלת הצוואה (ה)מקורית, המבקש 1 הגיע למר א. במזכירות בית המשפט לענייני משפחה ברמת גן וביקש ממנו את תיק בית המשפט.
3. בתיק בית המשפט אכן היתה הצוואה המקורית, המבקש 1 ביקש ממר א. אישור על כך כי הצוואה המקורית נמצאת בתיק בית המשפט, אך מר אורן סירב בתואנה כי אין מזכירות בית המשפט לענייני משפחה מעניקה אישורים על הימצאות הצוואה המקורית בתיק".

ואולם, התובעים לא זימנו את אותו "מר א." לעדות ומשלא עשו כך, הדבר שימש כנגדם.

כידוע, קבעה הפסיקה, כי הימנעותו של בעל דין מהבאת ראיה היכולה לתמוך בגירסתו – תפעל לרעתו, או לפחות תפגע במהימנות גירסתו.
ראו: ע"א 8151/98 שטרנברג נ' צ'צ'יק פ"ד נ"ן (1) 5391; ע"א 795/99 פרנסואה נ' פוזיס פ"ד נ"ד(3) 107.

במזכירות בית המשפט לענייני משפחה קיים נוהל חמור של האפשרות לעיין בתיקים בהם מצויים מסמכים רגישים, אין הדבר אפשרי, שכל דיכפין יקבל תיק לידיו, התובע אף לא הוכיח, כי אכן נרשם במזכירות בית המשפט כמי שקיבל התיק

לידיו, וכאשר נחקר על כך ענה, כי הפקיד את תעודת הזהות שלו בפני הפקיד (עמ' 21 לפרוטוקול שורות 12-13).

30.2 התובע הגיש אומנם תלונה במשטרה על חשד בדבר גניבתה כביכול של הצוואה המקורית מתיק בית המשפט, ואולם עפ"י העדויות שנשמעו בפני, התיק נסגר מחוסר עניין לציבור, ראו עדות ע"ה 1, חוקר המשטרה מר א.ש בעמוד 11 לפרוטוקול אשר אמר, כי לא נעשתה כל חקירה בתלונה, שכן התובע לא הצביע על חשוד. ואם כך, מדוע לא הוגש ערר על אי החקירה? העלמת צוואה מתוך בית המשפט, אם כך היו פני הדברים, הוא עניין חמור מאוד, אם אכן התרחש כדבר הזה.

30.3 בשונה, מעדותו של חוקר המשטרה, ניסה התובע לטעון בחקירתו, כי לגב' ל.ח. היו מפתחות לדירת המנוחה, אך לדבריו לא יכול היה לומר שהיא לקחה הצוואה המקורית מבית המנוחה (עמוד 24 לפרוטוקול), אם כך מדוע לא ציין את הגב' הזו כחשודה? תמהתני.

משנה תוקף יש לדברים אלה כאשר בתצהיר עדותו הראשית אמר התובע, כי בעת הגשת התלונה במשטרה ציין, כי הוא חושד בגב' ל.ח., וזה סותר, הן את דבריו שלו עצמו והן את עדות החוקר המשטרתי. (ראה סעיף 23 לתצהיר עדותו הראשית של התובע).

30.4 התובע טען, כי ראה סימנים כאילו הצוואה "נתלשה" מהתיק (ראה עדות ע"ה 1 מר א.ש. בעמוד 11 לפרוטוקול). התובע עצמו גם מעיד בעמוד 22 לפרוטוקול, כי נראה היה שהצוואה המקורית נתלשה, ראה דבריו בחקירה הנגדית בעמוד 22 לפרוטוקול "**... עכשיו אני נזכר כשבאנו לבדוק ראיתי איפה שהייתה הצוואה כאילו מישהו הוציא, תלשו או משהו...**" לא ברור לי, כיצד הצוואה המקורית נתלשה כאשר מזכירת בא כוח התובע העידה שהלכה למעשה, הצוואה המקורית הייתה בכלל "מנויילנת", היינו נתונה בתוך ניילון, ראה חקירתה הנגדית בעמוד 29 לפרוטוקול, בה ענתה בחקירה לשאלה, איך הצוואה הייתה שמורה? "**היא הייתה מנויילנת, לא בתוך שקית**" (שורה 19).

צוואה "מנויילנת" לא יכולה הייתה "להיתלש" מהתיק.

אזכיר עוד שהטענות בדבר תלישת הצוואה מהתיק, נשמעו גם מפי ב"כ התובעים שאמר בעמוד 4 לפרוטוקול, ישיבת 19 בפברואר:

"הצוואה הופקדה ונראה שהיא נתלשה מהמקום. הוגשה תלונה במשטרה על גניבת הצוואה המקורית.

שוחחתי עם המזכירות, אין נהלים מי לוקח את התיק ומי לא לוקח את התיק. אמרו לי שכבר כמה פעמים ביקשו לשים את הצוואות בכספת ואין לזה מענה.
אני מבקש שהות נוספת כדי להגיש תובענה להוכחת צוואה על ידי העתק...".

הנה, כי כן לא רק שיש סתירה בין דברי התובע לעדת התביעה, מזכירת בא כוחו, לעניין אופי הצוואה ועניין "תלישתה" (שהרי אם היא מנויילנת ואינה נייר, כיצד יכולה הייתה להיתלש?) הדברים נראים להיות בלתי אמינים, ואיני מקבלת אותם.

30.5 כאשר נחקר התובע, ונשאל אם כאשר ראה את הצוואה בתיק בית המשפט, האם הייתה מחוררת, בתוך התיק, התקשה לענות, וגם דבר זה מוסיף לאי אמינות גרסתו. אביא מתוך חקירתו הנגדית בעמוד 22 לפרוטוקול:

"ש: כשראית את הצוואה בתיק ראית איך היא היתה מתויקת, אם היתה מחוררת, משודכת?
ת: (מתמהמה בתשובתו) עכשיו אני כבר באוט...".

30.6 כאשר שאלתי את התובע מה היה צבע התיק בבית המשפט בו נמצאה לטענתו הצוואה ענה התובע:

"(מתמהמה בתשובתו, מנענע בראשו) לא זוכר. יכול להיות כתום, צהוב או חום...". (עמוד 24 לפרוטוקול).

31. המסקנה העולה מן האמור – לא הייתה בתיק בית המשפט צוואה מקורית כלל ועיקר.

32. מלבד קביעותי שהצוואה המקורית, לא הייתה אצל הרשם לענייני ירושה, ושלא הייתה בבית המשפט לענייני משפחה, מצאתי, כי קשה לי לתת אמון בגרסת התובעים, עקב סתירות ופריכות בגרסתם, ומספר הגרסאות הסותרות שניתנו ע"י התובעים. ולהלן אפרט הגרסאות השונות:

32.1 **גרסה ראשונה** – מפי התובע נמסרה בראשית חקירתו הנגדית, כי בזמן שבתו המנוחה הייתה חולה הוא קיבל "נייר ביד" בשנים 2004 או 2005 (ראה עמוד 15 לפרוטוקול שורות 15 ואילך) הוא חזר על הדברים בעמוד 16 לפרוטוקול וסיפר שאימו נתנה לו ביד עותק בשנים "2003 2004 אולי", והוא "זרק בבית" נייר זה (ראה עמוד 16 לפרוטוקול שורות 18-19).

32.2 **גרסה שנייה** – ניתנה ע"י התובע, באמצע החקירה הנגדית אמר לב"כ הנתבעים

"את בלבלת אותי", ואמר שבעצם הוא מצא את הצוואה המקורית "בסביבות ראש השנה" (עמוד 16 לפרוטוקול שורה 26). לדבריו (עמוד 17 לפרוטוקול) הוא בא לעזור לאביו לנקות את הבית, והוא מצא את הצוואה המקורית, בבית הוריו.

32.3 גרסה שלישית – (מקור השונה מן ההעתק – כלומר יש העתק) התובע ציין בתצהיר עדותו הראשית (ראה סעיף 11 מן התצהיר) "הצוואה המקורית הינה שונה מן ההעתק, שכן היא מנוילנת בלמינציה קשיחה ונחתמה בעט כחול". התובע מביא דברים אלה, מיד שהוא מתאר בתצהיר עדותו הראשית שמצא את הצוואה המקורית.

אם כך: האם היה בידי התובע העתק של הצוואה, הוא לא תיאר זאת. בחקירתו הנגדית כאשר תיאר את העובדה שמצא בבית אביו את הצוואה המקורית הוא נחקר, ואביא הדברים כלשונם:

"ש: איך היא נראתה?"

ת: כמו שצוואה צריכה להראות. דף לבן עם חתימות,

חותמות וצבעים.

ש: היה רק מקור אחד כזה?

ת: כן."

(עמוד 17 שורות 4-8).

בהמשך מתאר התובע שהצוואה המקורית נסרקה למחשב אצל בא כוחו. אין בשום מקום התייחסות נוספת ל"העתק" הצוואה. להפך, התובע אף אומר, כי הלך לרשם לענייני ירושה עם הצוואה המקורית (המנויילנת) ועם עותק שנשלק למחשב ונויילן אף הוא (ראה עמוד 17 שורות 28-29).

32.4 גרסה רביעית – לתובע היה עותק צוואה. יצוין, כי בראשית עדותו ציין התובע, כי את ההעתק "שהיה לו ביד", נתנה לו אימו (עמוד 16 לפרוטוקול שורות 13-14), אביא הדברים:

"ש: ומי נתן לך את ההעתק שהיה לך ביד?"

ת: אמא שלי."

עפ"י גרסה זו, אמו המנוחה של התובע נתנה לו בשעתו עותק של הצוואה.

32.5 גרסה חמישית – בידי התובע היו כמה "אורגינליים" או כמה עותקי הצוואה בהמשך החקירות טען התובע כאמור, כי יש רק 2 עותקים של הצוואה: הצוואה המקורית המנויילנת ועותק שנסרק למחשב ונויילן אף הוא, אך הנה היה לו העתק נוסף שאימו נתנה לו. מדוע לא הוגש העתק זה? כמה עותקים היו לצוואה? שניים שלושה? הדברים נותרו בלתי ברורים.

אך בהמשך החקירה הנגדית של התובע, מדבר התובע על כמה עותקים, או בלשונו "כמה אורגינליים", וזה בניגוד מוחלט לגרסה הקודמת שלו הטוענת, כי כאמור היו בידו, עת פנה לרשם לענייני ירושה ב- 10.10.12 רק מקור ועותק סרוק אחד.

אביא את תשובות התובע לחקירה הנגדית בעמוד 18 לפרוטוקול:

- ש"ש: אצלך לא נשאר עוד העתק?**
- ת:** לי היתה סריקה אחת של המקור ואני יודע על זה בוודאות מוחלטת. בבית שלי היא איננה. הפכתי את הבית והלכתי לכל מקום, הרגשתי שאני בגוב האריות.
- ש:** משם הלכת ישר לרחוב השלושה לרשם לענייני ירושה?
- ת:** כשהוא שלח אותי לרחוב השלושה
- ש:** באותו יום עשית את זה?
- ת:** הוא הכין דף כזה עם הצוואה המקורית ואמר שאת זה אני מוסר למשרד המשפטים ברחוב השלושה. הלכתי לשם, משום שם אמרו לי שאני יכול לשים את זה בכספת בחוץ. טלפנתי לעו"ד שלי ואמרתי לו שיש כספת האם הוא מרשה לי לשים. הוא אמר שלא. הוא אמר שאמסור לידיים ואביא חותמת נתקבל.
- ש:** הלכת הביתה עם החומר?
- ת:** הלכתי עם החומר. באתי ומסרתי את כל האורגינליים למשרד המשפטים...

(הקו המדגיש/התחתון אינו במקור ש.ג.).

33. הנה כי כן שמענו מפי התובע חמש גרסאות בדבר הצוואה המקורית, גרסאות הסותרות זו את זו ומקשות ליתן אמון בדבריו. התובע אומנם הסביר, את מצבו הנפשי הקשה, אחרי מות בתו, והעובדה שהוא בטיפול ובמצב של "פוסט טראומה", ועם זאת, התקשיתי ליתן אמון בדבריו.

34. בנוסף לעובדה, שכפי שמניתי לעיל, שהתובע מסר כמה וכמה גרסאות, מסרה פקידת בא כוחו, הגב' ע.ב.ש, גרסה העומדת בסתירה לדבריו.

להלן אצטט מתוך חקירתה בעמוד 28 לפרוטוקול:

- ש"ש: את זוכרת את היום שבו הלקוח הגיע אליכם עם צוואה מקורית?**
- ת:** כן. הוא התקשר והיה מאוד נרגש. הוא הגיע עם הצוואה אני הסתכלתי עליה וקראתי אותה, הוא הגיע עם הצוואה המקורית

וסרקתי אותה. לא הדפסתי אותה, רק סרקתי למחשב. שיהיה לי העתק.

ש : סריקה צבעונית?

ת : כן.

ש : היא נמצאת במחשב של מי היום?

ת : אני מניחה של המשרד. אני סרקתי מאז ועד היום אני לא עובדת שם...".

בהמשך החקירה (עמוד 30) אמרה העדה שגם צילמה את הצוואה, לדבריה נתנה לתובע שני עותקים או שלושה "אני מניחה ששניים, שלושה, אני חושבת שלפחות שניים שלושה..." (עמוד 29 שורות 1-11).

לדבריה הצוואה המקורית הייתה מנויילנת (והיא איננה העותק שהוא סריקה שסומן על ידי בימ"ש/1), הנה נראה שהתובע הלך עם יותר משני עותקים למזכירות הרשם לענייני ירושה. אוסיף בהקשה זה, כי דברי העדה נשמעו לי אמינים, ואולם לא אוכל לסמוך על "חוות דעתה", כי העותק המנויילן שהיא סרקה הוא האורגינל דווקא.

35. התובעת אמרה (בעמוד 31 לפרוטוקול שורות 1-2) שהיא לא ראתה את הצוואה המקורית. עדותה זו אף היא, עומדת בסתירה לעדות התובע, כי היא ראתה את הצוואה המקורית.

36. המסקנה העולה מן המקובץ: אין בידי לתת אמון או לקבל את גרסת התובעים, כי העותק המקורי "נעלם" מתיק בית המשפט, ולא שוכנעתי, כאמור לעיל, כי בכלל היה בפני אלה מן המוסדות הנזכרים לעיל, עותק מקורי.

37. חרף העובדה שמן המסקנות אליהן הגעתי עד כה, ניתן לדחות את התביעה. אבדוק בהמשך פסק דיני את השאלה, האם התובעים הוכיחו, כי לא יכולים היו להגיש את הצוואה המקורית לאחר ביצוע מאמצים סבירים או שקידה סבירה. גם כאן, אני נאלצת לומר שאני מקבלת את עמדת הנתבעים, וסבורה שהתובעים כשלו מהוכיח שקידה סבירה שכזו.

להלן אפרט טעמי:

37.1 התובעים לא פנו לחפש את הצוואה בכל מקום נחוץ, והתובע עצמו ענה בחקירתו שב"מיליון אחוזים קיימת עוד צוואה אחת" (עמוד 22 לפרוטוקול).

אביא מתוך חקירתו הנגדית של התובע בעמוד 22 לפרוטוקול:

ש : אתה כותב פה שעשית מאמצים בבית המשפט לחפש את זה. מה עשית?

- ת:** הלכתי לפקיד ושאלתי אותו איך יכול להיות שהדבר הזה איננו. הא עכשיו אני נזכר כשבאנו לבדוק ראיתי איפה שהיתה הצוואה כאילו מישהו הוציא, תלשו או משהו, אני זוכר שהיתה בעוד משהו. אני לא יודע אם הנייר שמסרתי אותה אני לא חושב שהוא שידך, אני לא ממש זוכר. אחד נשאר ואחד נתקבל זה מה שאני זוכר.
- ש:** יש פקידים נוספים שניסו לעזור לך פה בבית המשפט?
- ת:** אני אגיד לך בוודאות מוחלטת, בהחלט במיליון אחוזים קיימת עוד צוואה אחת.
- ש:** איפה היא?
- ת:** אני אגיד איפה היא היתה. היתה ברחוב א.. זה בוודאות מוחלטת. ברחוב א. זה הבית של המנוחה...".

37.2 התובעים לא הזמינו עדים ממשרד עורך הדין אשר ערך את הצוואה. התובע אף נחקר בנקודה זו ותשובתו הייתה בלתי מספקת, להלן אביא מתוך חקירתו הנגדית של התובע בעמוד 20 לפרוטוקול:

- ש:** ניסית לחפש עוד אנשים שיכולים לעזור לך בתיק הזה?
- ת:** כן. פניתי לבת של עו"ד..... קוראים לה ר.. הבת של עו"ד ד.ש. היא גרה ב.....
- ש:** מה שאלת אותה?
- ת:** טלפנתי אליה ואמרתי לה שאני רוצה את כל הניירות שיש לה. היא ענתה לי אין לי כוח אליכם, לא מעניין אותי אף אחד מהלקוחות של אבא שלי, אני עצבנית מאז שאבא שלי הלך אני חולה
- ש:** ניסית לשלוח אליה מכתב?
- ת:** דיברתי איתה בטלפון, ואמרתי לה שאני מוכן ללכת אליה עד הבית.
- ש:** ניסית להזמין אותה לבית המשפט?
- ת:** לא".

הנה הדברים מדברים בעד עצמם, יצוין, כי לא מצאתי בסיס לטענת התובעים בסיכומיהם, כי פנו לאשת עו"ד ד.ש, כדי לחפש את הצוואה, לא בתצהירי העדות הראשית ולא בחקירת התובעים.

37.3 התובעים לא תיארו בתצהירים, כי פנו למכרים של המנוחה שמא הפקידה בידיהם

את צוואתה המקורית, אומנם התובעים טענו בסיכומיהם (ראה סעיף 4 מהם), כי פנו לשכני המנוחה, ואולם לא מצאתי תימוכין לכך בתצהירי התובעים.

37.4 התובעים גם לא הצהירו בתצהירי עדותם, כי חיפשו את הצוואה המקורית בבית העדה השניה לצוואה (אימה של התובעת) ובחקירתו הנגדית ציין התובע, כי לא פנה לחמותו (ראה עמוד 25 לפרוטוקול שורה 19).
אכן, אין בידי לקבל טענות התובעים בסיכומיהם, לפיהן, כביכול בית אימה של התובעת נמכר וכו', הטענה לא הובאה במסגרת הראיות שבפני, ולפיכך אין לטעון אותה גם בסיכומים.

38. אני מניחה, כי התובעים סבורים שמרגע שהניחו את הצוואה המקורית בפני הרשם לענייני ירושה, כפי שטענו שהניחו את הצוואה המקורית בפני בית המשפט, אין הם זקוקים יותר להוכיח את טענת השקידה הסבירה בחיפוש אחרי הצוואה המקורית, ואולם כאמור אבן הראשה בטענתם זו נשמטה – שכן לא קיבלתי כאמור לעיל את הטענות שהצוואה המקורית הייתה ונגנבה מתוך תיק בית המשפט, לפיכך שומה היה עליהם להוכיח את חיפושיהם ואפילו – כדי למצוא יותר מעותק מקורי אחד.

39. אציין עוד, כי בכלל, התובע ציין בתצהיר עדותו הראשית (סעיף 27 הימנו), כי "... אני, אשתי, אבי, בא כוחי וצוות משרדו ראינו את הצוואה המקורית שחתמה עליה המנוחה".

בדיקת התשתית הראייתית אינה תומכת בגרסת התובע: אשתו אמרה בעדותה, כי לא ראתה את הצוואה המקורית (ראה חקירתה הנגדית בעמוד 31 לפרוטוקול), אביו לדבריו בן 90 ואינו יודע איזה יום היום (ראה חקירתו הנגדית של התובע בעמוד 21 לפרוטוקול), בא כוחו של התובע לא העיד, והדבר אף הוא משמש לחובת התובע, ואילו מזכירת עורך הדין טענה שראתה העותק המקורי שהוא מנויילן, אך כאמור אין בידי לקבל מפיה, כי מה שראתה – לדבריה – הוא אכן עותק מקורי של הצוואה.

40. בהעדר הוכחה פוזיטיבית שאכן היה בכלל עותק מקורי של הצוואה, ובהעדר הוכחה, כי היה "אובדן" של עותק הצוואה המקורית, ובהעדר הוכחה שהתובעים עשו מאמצים סבירים לחפש את העותק המקורי של הצוואה, נראה, כי אין מקום לדון בשאלה של קבילות ראייתה המשנה והוכחת הצוואה ע"י העתקה הצילומי, ודין התביעה להידחות.

41. התובעים לא הרימו את הנטל הראייתי המוטל עליהם להוכיח את הצוואה הנטענת באמצעות ראייה משנית, שהיא עותק צילומי של הצוואה, הם לא הוכיחו, כי היה מקור לצוואה, הם לא הוכיחו כי המקור הושמד "בדרך שאין בה כדי לבטל את הצוואה" כמשמעות [סעיף 68 ב'](#) [לחוק הירושה](#) תשכ"ה-1965, התובעים גם לא הוכיחו בצורה "ברורה ומדוייקת" את תוכנה של הצוואה הנטענת (ראה בעניין זה [ת"ע \(ת"א\) 101658/05 המנוח](#)

י.ש. נ' א.ב. (22.4.07) (פורסם במאגר "נבו"), שכן גם לפי גרסתם הצוואה הנטענת הנחילה את הרכוש של המנוחה לבתם של התובעים, אשר נפטרה לפני המנוחה, ולפיכך, אינה יכולה להיחשב כזוכה עפ"י הצוואה, ממילא בצוואה הנטענת נכתב, כי ההנחלה היא לבתם של התובעים "לרפואתה וסיוע לבני ביתה" ומי שאינה יורשת עפ"י הצוואה לא יכולה גם "לסייע לבני ביתה".

סיכום של דבר

42. התובענה בת"ע 8383-03-13 נדחית.
43. העולה מן המקובץ שהתובענה לקיום צוואת המנוחה מ-21.05.03 בת"ע 18973-11-13 נדחית וההתנגדות לצוואה זו בת"ע 22080-11-12 מתקבלת. תואיל המזכירות לסגור את שלושת התיקים.
44. התובעים ישאו בהוצאות הנתבעים לרבות שכ"ט עו"ד בסך 15,000 ₪.
45. ניתן לפרסם בהשמטת שמות.

ניתן היום, כ"ב ניסן תשע"ד, 22 אפריל 2014, בהעדר הצדדים.
חתימה

שפרה גליק 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)